

РАДІООНКОЛОГІЯ В РЕГІОНАХ

Луганська область

*Леонід Павлович Чибісов —
головний лікар Луганського обласного
онкологічного диспансеру*

Луганському обласному клінічному онкологічному диспансеру понад 50 років.

За цей час пройдено шлях від відділення обласної лікарні до окремого великого спеціалізованого лікувально-діагностичного центру. Наказ про створення диспансеру датується 16 квітня 1955 року. Його першим головним лікарем був талановитий організатор онкослужби Ілля Романович Лазарев, завдяки енергійній діяльності якого за 3 роки завершилося будівництво обласного онкодиспансеру з типовим радіологічним корпусом і проектною потужністю 275 ліжок.

З цього моменту розвиток ліжкового фонду йде шляхом спеціалізації і відкриваються радіологічне, хемотерапевтичне, урологічне, торакальне та ЛОР-відділення. В 1962 році І.Р. Лазарев захистив кандидатську дисертацію з проблем організації онкологічної допомоги населенню промислового району, а 1966 року перейшов на наукову роботу до Київського науково-дослідного інституту онкології й рентгенології, де успішно захистив докторську дисертацію, присвячену лазеротерапії пухлин.

На зміну йому прийшов Володимир Іванович Бичков. Обов'язки головного лікаря він поєднував з роботою практичного хірурга. При ньому було відкрито відділення гормонохірургії та онкологічне відділення в Сіверськодонці.

Начальником медичної служби, завідувачем хірургічного відділення тоді працював Тихон Гаврилович Омелаєв — талановитий хірург, фронтвик, він віддав відділенню 40 років життя. Тихон Гаврилович виховав не одне покоління хірургів, і навчав своїх помічників «людської хірургії», він міг заглянути хворому в душу, пам'ятав кожного пацієнта, його прізвище, адресу, зберігав у пам'яті всі подробиці операції й післяопераційного періоду. Цей талановитий лікар закликав ніколи не проявляти байдужості до лікарського обов'язку і пам'ятати, що для хірурга не може існувати «випадку», а тільки «людина, що страждає».

У 1975 році головним лікарем Луганського обласного онкологічного диспансеру став Юрій Олексійович Єненко — прекрасна талановита людина, за фахом — лікар, за духом — філософ, історик, митець, літератор, воїтину передова особистість, інтелігентна, розумна, з широкими багатогранними знаннями. Протягом 20 років Юрій Олексійович очолював колектив, був ініціатором створення Луганської протиракової асоціації та її першим президентом. За період роботи Ю.О. Єненка на посаді головного лікаря було відкрито цілу низку спеціалізованих лікувально-діагностичних відділень, введено в дію корпус поліклініки та операційний блок, одним з перших в Україні створено пересувний діагностичний центр, впроваджено дослідження з ядерної магнітно-резонансної томографії, вперше введено в дію обласний популярний канцер-регістр.

Кандидат медичних наук, доцент, Юрій Олексійович, автор 5 монографій, видав понад 200 праць з проблем медицини й екології. Він особисто сприяв розвиткові національної ідеї, зміцненню суверенітету України, відродженню духовності. За його ініціативою було побудовано перший в Україні Свято-Пантелеймонів-

ський храм у лікувальній установі. Зараз при ньому відкритий Свято-Ольгинський скит, служники якого допомагають доглядати тяжких онкологічних хворих.

Юрій Олексійович вивчав історію Луганщини. За його активної участі відкрито музеї — Володимира Даля і Бориса Грінченка. Завдяки листуванню Ю.О. Єненка з праонукою В. Даля Ольгою Станішевою нею було передано до музею цінні експонати — сімейні реліквії Далів.

Юрій Олексійович був художником і письменником, членом Спілки письменників і Спілки журналістів України. Його перу належать книги «Дума про козака Луганського», «Промінь добра», «Дума про Чехова». З його участю в обласному центрі збудовано пам'ятники Тарасові Шевченку, Володимирові Далю, авторові «Слова о полку Ігоревім». На території онкодиспансеру встановлено бюсти видатним лікарям-письменникам: А.П. Чехову, В. Далю, С. Руданському.

Про Ю.О. Єненка без жодного сумніву можна сказати: «Людина — це звучить гордо, людина народжена для добра». В пам'ять про Юрія Олексійовича встановлено нагороду — медаль імені Єненка за видатні заслуги перед Луганщиною. В обласному онкологічному диспансері відкрито кабінет-музей Ю.О. Єненка і встановлено бюст цієї видатної людини, славного сина луганської землі.

В золоті сторінки історії онкологічної служби вписано імена Олександра Захаровича Руденка, Ростислава Дмитровича Батова, Данила Павловича Флієра, Владислава Сигизмундовича Родовича, Бориса Олександровича Герасимова, Василя Харитоновича Плиссака, Сергія Захаровича Приймака, Ганни Михайлівни Рембез, Ніни Єгорівни Антонової, Алли Іванівни Анікіної, Ніни Трохимівни Костіної, Віктора Івановича Чурикова, Віри Дмитрівни Ратинської, Петра Івановича Камініна, Неллі Володимирівни Троценко, Людмили Василівни Конопліної та багатьох інших.

У 1997 році головним лікарем онкологічного диспансеру було призначено Леоніда Павловича Чибісова, лікаря, що практикував, головного онколога Управління охорони здоров'я,

члена правління Всеукраїнського науково-практичного товариства онкологів.

Сьогодні диспансер — це 520 стаціонарних ліжок в 11 спеціалізованих відділеннях; поліклінічне відділення на понад 75 тисяч відвідувань за рік; та більш 8,5 тисяч пролікованих щороку, понад 4,5 тисяч хірургічних утручань, персоніфікований комп'ютерний облік і диспансеризація більше 40 тисяч онкохворих; сучасне діагностичне обладнання провідних вітчизняних і зарубіжних виробників.

Ефективну і якісну роботу диспансеру забезпечують 650 висококваліфікованих співробітників: лікарі, середні й молодші медичні працівники, технічний персонал. З них 65 % лікарів і 37 % медичних сестер мають вищу і першу кваліфікаційну категорію. Високий рівень кваліфікації працюючих дозволяє виконувати найскладніші хірургічні втручання практично при всіх локалізаціях пухлинного процесу, використовувати в лікуванні сучасні інтенсивні протоколи поліхемо- і променевої терапії в лікуванні злоякісних новоутворів.

Співробітники диспансеру беруть активну участь у науково-практичних конференціях, роботі українських і міжнародних з'їздів онкологів. Тільки за останні 5 років ними видано понад 200 праць у спеціальних медичних виданнях. Одним з чинників стабільності і якості роботи колективу є спадкоємність поколінь. Сьогодні в диспансері 80 працівників зі стажем роботи понад 20 років, 32 — більше 30, 10 — більше 40 років. У колективі працюють 9 лікарських династій таких відомих фахівців, як Омелаєв, Родович, Троценко, Аболмасов, Радомський, Желковський, Черденченко, Старовик, Байбаков і 3 династії медичних сестер: Рембез, Лосева, Колбасенко.

Диспансер оснащено сучасним лікувально-діагностичним обладнанням. У рентгенкабінетах використовуються мамографи останнього покоління, що дозволяє створювати базу даних, стандартизувати опис результатів досліджень і планувати подальші обстеження.

Кабінети ультразвукової діагностики укомплектовані новою сонографічною апаратурою. Тут проводять інтратуморальну хемотерапію при ураженні печінки та виконують пункційні біопсії.

Організатором мамологічної служби в Луганській області був Борис Олександрович Герасимов, який не тільки відкрив перше гормонохірургічне відділення, але й створив широку мережу мамографічних кабінетів. У гінекологічному відділенні диспансеру надають допомогу пацієнткам як із доброякісними, так і злоякісними захворюваннями грудної залози.

Останні лікувальні розробки пов'язані з впровадженням органозберігальних операцій, призначенням гормонотерапії з урахуванням рівня естроген- і прогестерон-рецепторів, застосуванням ендоскопічної оваріоектомії.

Біля витоків радіологічної служби області стояли два чудових фахівці, ентузіасти своєї справи Данило Павлович Флієр і Олексій Харитонович Плиссак. При розвитку служби були створені два відділення: дистанційної і контактної променевої терапії (ПТ). У відділенні ПТ № 1 лікують усі види злоякісних пухлин. На клінічних розборах обирають індивідуальну тактику лікування кожного хворого. Можливості терапії значно розширила установка нового гамма-терапевтичного апарата ТЕРАГАМ, виробництва Росії, 2008 року введення в експлуатацію, з комп'ютерною системою планування лікування PLAN W2000, який дозволяє використовувати нові сучасні методики радіотерапії при мінімальних побічних ефектах. Так само у відділенні є гамма-терапевтичні апарати «Луч-1», АГАТ-Р.

У відділенні ПТ № 2 онкохворих лікують контактними методами. Воно оснащено апаратом АГАТ-В-3, який, завдяки дистанційному керуванню, дає можливість застосовувати джерела високої активності, що зводять до мінімуму побічні променеві реакції.

У відділенні зберігаються гамма-аплікатори СО-60 — 10 штук, набір 2000 і 2003 рр. — по 5 штук відповідно.

У оснащенні Луганського онкологічного диспансеру є також апарат для близькофокусної ікс-терапії РУМ-21М, уведений в експлуатацію 1984 року, та апарат довгофокусної ікс-терапії РУМ-17, що почав діяти в 1991 р.

Загальна кількість ліжок радіологічного профілю — 119 (60 — для дистанційної гам-

ма-терапії, 55 — обмінних та 4 — «активні» ліжка). Для лікування відкритими радіонуклідними джерелами в Луганській області ліжок немає.

Сервісне обслуговування апаратів дистанційної променевої терапії проводиться щоквартально. Договір на обслуговування з 2008 р. укладено з ТОВ «Радіологія», м. Нарва.

Контрольні вимірювання рівнів випромінювання на робочих місцях проводять інженери ЛОКОД 1 раз на квартал. Зараз, у зв'язку з отриманням клінічного дозиметра UNIDOS, клінічну дозиметрію проводять силами своєї інженерно-технічної групи.

Перевірку радіаційно-фізичних параметрів пучків гамма-випромінювання апаратів променевої і рентгенотерапії (метрологічну атестацію) виконує ДП «Донецький регіональний центр стандартизації, метрології та сертифікації» один раз на 2 роки. Востаннє атестацію проведено 15.05.2007.

Медичний персонал категорії А повністю охоплений індивідуальним дозиметричним контролем, який проводить Центральна лабораторія радіаційної гігієни медичного персоналу на базі ДУ Інститут медичної радіології ім. С.П. Григор'єва АМНУ, Харків, з використанням термолюмінесцентних дозиметрів ДТУ-01.

Штати лікарів-радіологів і середнього медичного персоналу укомплектовано повністю.

Щороку лікування з використанням дистанційної гамма-терапії у відділенні отримують близько 3 тисяч хворих, що відповідало в 2007 р. 88232 процедурам. Найпоширеніші нозологічні форми — пухлини жіночої статеві сфери — 432 випадки та рак грудної залози — 367, легені — 160, колоректальний — 140, гортані — 130 випадків.

З використанням закритих радіоактивних речовин 2007 р. проліковано 309 пацієнтів на апаратах АГАТ-В і 59 — ручними укладками. Основна локалізація — рак тіла й шийки матки. З використанням ікс-терапії проліковано 137 хворих. Основна локалізація — у 100 пацієнтів — рак шкіри обличчя.

У 2001 році при диспансері відкрито відділення ХОСПІС для надання симптоматич-

ної і паліативної допомоги онкохворим. Тут головний принцип лікування — поліпшити якість життя хворого, позбавити його болю, страху, підтримати резервні можливості організму.

Значну роль у організації та розвитку онкологічної служби в Луганській області відіграли кафедри хірургічного профілю Луганського медичного інституту, невідривно пов'язані з практичною охороною здоров'я.

Першими викладачами з онкології тут були Ілля Романович Лазарев і проректор медичного інституту Микола Миколайович Зиков. У 1968 році відкрито курс онкології в складі кафедри госпітальної хірургії під керівництвом професора, почесного громадянина Луганська — Миколи Миколайовича Земскова.

Співробітники кафедри онкології ведуть наукову роботу, приділяючи основну увагу вивченню ефективності імуніоактивних препаратів і ентеросорбції в комплексному лікуванні та медичній реабілітації онкологічних хворих.

За роки існування кафедри її працівниками видано 8 монографій, отримано 23 авторських свідоцтва, опубліковано понад 1500 наукових праць, захищено 8 кандидатських і 1 докторську дисертацію.

Найважливіша особливість роботи кафедри — її клінічна спрямованість, поєднання практичної і викладацької діяльності. Співробітники проводять клінічні конференції, консилиуми, обходи в профільних відділеннях диспансеру, консультують хворих із інших лікувальних установ, виїздять на санавіації, щороку виконують більше 1500 операцій.

Таке органічне поєднання наукової і практичної діяльності співробітників кафедри й диспансеру дає можливість постійно вдосконалювати лікувальний процес і успішно готувати кваліфіковані лікарські кадри.

***Г.В. Кулініч**, зав. відділу наукової організації радіаційної допомоги населенню з групою захисту інтелектуальної власності ДУ Інститут медичної радіології ім. С.П. Григор'єва АМН України*